Lietas arhīva Nr. A42-01020-22/19
ECLI:LV:ADRJRIT:2022:0411.A420269021.3.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2022.gada 11.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Aiga Putniņa,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Ministru kabineta 2021.gada 9.oktobra rīkojuma Nr.720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 5.3.apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Ministru kabinets 2021.gada 9.oktobrī izdeva rīkojumu Nr.720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (turpmāk – rīkojums Nr.720), tā 5.3.apakšpunktā paredzot, ka ārkārtējās situācijas laikā valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieki un amatpersonas no 2021.gada 15.novembra savus darba pienākumus var veikt tikai tad, ja viņiem ir vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts.

[2] Iebilstot pret minēto rīkojumu attiecīgajā daļā, pieteicējs /pers. A/ to pārsūdzēja tiesā, pieteikumā norādot turpmāko.

[2.1] Pieteicējs ir nodarbināts /iestāde/ par projektu koordinatoru. Tādējādi, ņemot vērā, ka pieteicējs nevēlas sevi pakļaut riskam, kāds saistīts ar saslimšanu vai nepārbaudītu vakcīnu ievadīšanu savā organismā, rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunkts ierobežo pieteicēja Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk – Satversme) nostiprinātās tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai (*Satversmes 106.pants*), liedz piedalīties valsts un pašvaldību darbībā (*Satversmes 101.pants*), aizskar pieteicēja cieņu (*Satversmes 95.pants*) un privātās dzīves neaizskaramību (*Satversmes 96.pants*), kā arī pārkāpj valsts pozitīvos pienākumus personas veselības aizsardzības jomā (*Satversmes 111.pants*).

[2.2] Ministru kabinets, pieņemot rīkojuma 5.3.apakšpunktu, ir pārsniedzis likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 8.pantā noteikto deleģējumu, jo tajā nav minētas Ministru kabineta tiesības ārkārtējās situācijas laikā noteikt darba pienākumu veikšanas ierobežojumus valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju darbiniekiem un amatpersonām (pretstatā minētā likuma 17.panta pirmās daļas 23.punktam, kur attiecībā uz Ministru kabineta pilnvarām izņēmuma stāvokļa laikā šādas tiesības *expressis verbis* ir noteiktas).

[2.3] Ar rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunktu faktiski no iedzīvotājiem tiek prasīta obligātā vakcinācija, taču arī šāds deleģējums no Epidemioloģiskās drošības likuma 3.panta, uz kura pamata citstarp izdots rīkojums, neizriet. Turklāt, pat ja šāds deleģējums būtu, pašreizējo vakcīnu ilgtermiņa ietekme uz cilvēka veselību vēl nav pilnībā noskaidrota, tādēļ attiecībā uz šīm vakcīnām normatīvajos aktos nevar tikt noteikts obligāts vakcinācijas pienākums. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021.gada 8.aprīļa spriedums apvienotajā lietā Nr.47621/13 „Vavrička un citi pret Čehijas Republiku" uz konkrēto gadījumu nav attiecināms, jo tas attiecas uz standarta un rutīnas vakcīnām (nevis tādām, kurām izsniegta tirdzniecības atļauja tikai uz gadu), turklāt pret slimībām, kas ir labi pazīstamas un zināmas medicīnas zinātnē (Covid-19 par tādu nav atzīstama).

[2.4] Rīkojums Nr.720 5.3.apakšpunkts diskriminē valsts pārvaldes un pašvaldības institūcijās nodarbinātos, jo privātajā sektorā darba devējiem ir paredzēts veikt darba vietas individuālu izvērtējumu, nepieciešamības gadījumā nodrošinot nevakcinētajiem darbiniekiem attālinātā darba iespējas, ja darba specifika to pieļauj. Šādai atšķirīgai attieksmei nav objektīvs pamats, turklāt tā ir pretrunā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2021.gada 14.jūnija regulu Nr.2021/953 par sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verifikācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā (turpmāk – Regula Nr.2021/953), kuras 3.panta 7.punkts aizliedz tiešu vai netiešu diskrimināciju pret personām, kuras izvēlējušās nevakcinēties. Ņemot vērā, ka šādi tiek pārkāpts Satversmes 91.pantā nostiprinātais diskriminācijas aizlieguma princips, kas, ievērojot Satversmes 116.pantā noteikto, ir absolūts un nav ierobežojams pat ar likumu, tad vēl jo vairāk šādu tiesību nevar būt Ministru kabinetam.

[2.5] Rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunkts ir nesamērīgs, jo nav saprotams, kādu labumu gūst sabiedrība, ja valsts un pašvaldības institūcijās nodarbinātajiem ir imperatīvs pienākums iegūt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu, savukārt pārējie no šī pienākuma var izvairīties. Turklāt tas nesamērīgi ietekmē pieteicēja pamattiesības, jo, ja pieteicējs neiegūst vienu no minētajiem sertifikātiem, pieteicējam tiks liegts turpināt darbu un pilnveidoties savā izraudzītajā amatā, kā arī gūt no tā ienākumus sevis uzturēšanai. No tā neizbēgami cieš arī sabiedrība, jo pieteicējs vairs nevar pildīt sabiedriski nozīmīgas funkcijas, netiek veiktas iemaksas valsts budžetā, ir nepieciešams meklēt sociālo palīdzību un prasīt pabalstus, radot papildu izdevumus valstij. Pieteicēja ieskatā samērīgāk būtu ļaut pieteicējam pildīt darba pienākumus attālināti vai klātienē, ievērojot epidemioloģiskās prasības.

[3] Rakstveida paskaidrojumā tiesai Ministru kabinets pieteicēja pieteikumu neatzīst, norādot turpmāko.

[3.1] Ministru kabineta tiesības pieprasīt personām uzrādīt sadarbspējīgu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu izriet no likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4.panta pirmās daļas un 8.panta otrās daļas, Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 4.panta pirmās daļas 3. un 7.punkta, kā arī Epidemioloģiskās drošības likuma 30.panta pirmās un trešās daļas. Papildus tam Saeima 2021.gada 14.oktobra sēdē pieņēma lēmumu, ar kuru nolēma atbalstīt Ministru kabineta lēmumu izsludināt ārkārtējo situāciju atbilstoši rīkojumā Nr.720 noteiktajam.

[3.2] Rīkojums Nr.720 tika izdots, lai panāktu Covid-19 straujās izplatības ierobežošanu un ar to saistītās veselības sektora pārslodzes un nāves gadījumu pieauguma novēršanu, citstarp ieviešot pasākumus, kas veicina nepasargāto (nevakcinēto) personu pārliecību par nepieciešamību vakcinēties pret Covid-19. Valsts un pašvaldības darbinieki ir tie, kuriem atbilstoši Satversmē noteiktajai valsts iekārtai ir jāīsteno nozīmīgas valsts funkcijas. Līdz ar to rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunktā ietvertās prasības mērķis ir noteikt tādus šo personu pienākumus, kas primāri nodrošinātu valsts funkciju īstenošanas nepārtrauktību, ņemot vērā šo amatpersonu un darbinieku atbildību sabiedrības priekšā, īpaši ārkārtējos apstākļos. Šādi tiek sasniegts minētā regulējuma leģitīmais mērķis sabiedrības epidemioloģiskās drošības aizsardzība, kas saistīta ar infekcijas izplatības ierobežošanu.

[3.3] Vakcinētām personām risks saslimt ar Covid-19 infekciju (tostarp smagā formā) vai to pārnēsāt ir ievērojami zemāks nekā nevakcinētām personām, ko apliecina iegūtā pieredze attiecībā uz Covid-19 uzliesmojumiem, kā arī statistikas dati. Tādējādi, ņemot vērā, ka vakcinētām personām ir būtiski zemāka infekcijas pārnese, prasība valsts un pašvaldību institūcijās nodarbinātajiem būt vakcinētiem pret Covid-19 (izņemot, ja persona to jau pārslimojusi), ir piemērotākais epidemioloģiskās drošības

pasākums, kuram citu līdzvērtīgu pasākumu (ja neskaita alternatīvu iespēju noteikt plašus un būtiskus ierobežojumus) patlaban nav. Turklāt līdzšinējie mehānismi cīņai ar šo smago infekciju nav ilgtspējīgi, jo kļūst par arvien nepanesamāku slogu valsts budžetam dīkstāves un citu atbalsta mehānismu apmaksas veidā, kā arī ierobežo mazaizsargātāko sabiedrības locekļu (bērnu, sociālās aprūpes iestāžu klientu, cilvēkuar hroniskām un smagām veselības problēmām) tiesības uz kvalitatīvu un drošu pakalpojumu saņemšanu. Arī labums, kuru gūst sabiedrība, ir lielāks, nekā pieteicēja tiesību ierobežojums, pie kam, kā to lietā Nr.2020-26-0106 norādījusi Satversmes tiesa, attiecīgo ierobežojumu varētu atzīt par nesamērīgu vienīgi tad, ja tas nebūtu piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai. Turklāt norādāms, ka rīkojums Nr.720 neatceļ Ministru kabineta 2021.gada 28.septembra noteikumu Nr.662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai" (turpmāk – noteikumi Nr.662) 219.punktu, kas paredz iespēju uz klīniskās universitātes slimnīcas speciālista atzinuma pamata atlikt vakcināciju, ja personai ir objektīvs ar veselību saistīts iemesls.

[3.4] Latvijā šobrīd pieejamās vakcīnas pret Covid-19 ir pārbaudītas, drošas un efektīvas, ko apstiprinājušas arī Eiropas Zāļu aģentūra un Eiropas Komisija. Vakcīnām, tāpat kā jebkurām zālēm, var būt blakusparādības, taču tas tiek vērtēts kontekstā ar sagaidāmo ieguvumu. Konkrētajā gadījumā Eiropas Zāļu aģentūra pēc vakcīnu atbilstības izvērtēšanas obligātajām kvalitātes, drošuma un efektivitātes prasībām ir apstiprinājusi, ka ieguvums no vakcinācijas pārsniedz iespējamos riskus, un attiecīgi veikusi to reģistrāciju. Apstāklis, ka minētās vakcīnas Eiropas Zāļu aģentūrā ir reģistrētas uz gadu, nenozīmē, ka šīs vakcīnas būtu eksperimentālas (par eksperimentālām uzskatāmas tikai tās vakcīnas, kas vēl nav reģistrētas un kurām veic pirmsreģistrācijas klīniskos pētījumus), bet gan to, ka noteiktā laika posmā ir nepieciešams iesniegt papildu klīniskos datus, piemēram, klīnisko pētījumu galaziņojumus. Neskatoties uz to, visām vakcīnām pirms reģistrācijas bija iesniegts pietiekams datu apjoms no klīniskajiem pētījumiem, tai skaitā no 3.fāzes klīniskajiem pētījumiem, un nekādas atkāpes šajā ziņā nav pieļautas.

[4] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo un ceturto daļu pirmās instances tiesā administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā, izņemot, ja lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē lūdzis pieteicējs. Ņemot vērā, ka pieteicējs šādu lūgumu tiesai nav izteicis, tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[5] Sākotnēji tiesa uzskata par nepieciešamu precizēt prasījumu.

Administratīvā lieta ir ierosināta par rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunkta atcelšanu. Saskaņā ar rīkojuma Nr.720 1.punktu ārkārtējā situācija tika izsludināta no 2021.gada 11.oktobra līdz 2022.gada 28.februārim. Likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 3.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka visi lēmumi un rīkojumi, kas pieņemti ārkārtējās situācijas nodrošināšanai, zaudē spēku vienlaikus ar ārkārtējās situācijas atcelšanu vai šiem īpašajiem tiesiskajiem režīmiem noteiktā termiņa beigām. Tādējādi rīkojums Nr.720, tostarp tā 5.3.apakšpunkts, ir zaudējis spēku un tā atcelšana vairs nav tiesiski iespējama.

Pieteicējs ir konkretizējis, ka vēlas, lai rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunkts tiktu atzīts par prettiesisku, norādot, ka tas nepieciešams atlīdzinājuma pieprasīšanai. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 184.panta otrās daļas 1.punktu šāds prasījums ir pieļaujams.

Līdz ar to lietā izskatāmais prasījums ir precizējams kā prasījums par rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku.

[6] Pārejot pie prasījuma izvērtēšanas pēc būtības, tiesa vērš uzmanību, ka jautājums par rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunkta tiesiskumu jau ir vērtēts pagaidu aizsardzības ietvaros. Ņemot vērā, ka lietas izskatīšanas pēc būtības ietvaros tiesa nav noskaidrojusi jaunus apstākļus, kas varētu būt pamats pārvērtēt tiesas iepriekš izdarīto pirmšķietamo vērtējumu par pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu, šā sprieduma argumentācija kopumā ir līdzīga Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 2.decembra lēmuma argumentācijai.

[7] Pieteicēja ieskatā pārsūdzētais rīkojuma apakšpunkts ierobežo virkni Satversmē ietverto pamattiesību.

Rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunkts paredzēja vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu kā priekšnoteikumu darba pienākumu veikšanai no 2021.gada 15.novembra līdz 2022.gada 28.februārim, proti, tas noteica ierobežojumu valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām veikt darba pienākumus, ja tiem nebija vakcinēšanās vai pārslimošanas sertifikāta. Vienlaikus ne no rīkojuma, ne no tiesību normām neizrietēja piespiedu vakcinācija – vakcīnas ievadīšana personas organismā pretēji šīs personas gribai. Citiem vārdiem, pieteicējs varēja izvēlēties nevakcinēties, bet šādas izvēles gadījumā viņam bija jārēķinās ar tiesiskajām sekām – ierobežojumu veikt darba pienākumus.

No minētā izriet, ka rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunkts skar pieteicēja Satversmes 96.pantā nostiprinātās tiesības uz privāto dzīvi, kas tostarp ietver personas fizisko un psihisko integritāti (*sal. sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2012.gada 15.marta sprieduma lietā Nr.24429/03 „Solomahins pret Ukrainu" 33.punktu*), un Satversmes 106.panta pirmajā teikumā paredzētās tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu. Tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos ietver arī tādu būtisku elementu kā tiesības saglabāt esošo nodarbošanos, kas savukārt ietver tiesības turpināt šo nodarbošanos nākotnē (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.2015-03-01 14.2.punktu un 2021.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.2020-36-01 12.punktu*). Neatbilstību citām Satversmes normām pieteicējs nav pietiekami detalizēti argumentējis.

Ne Satversmes 96.pantā, ne arī 106.pantā paredzētās tiesības nav absolūtas, un tās var tikt ierobežotas Satversmes 116.pantā noteiktajā kārtībā. Pārbaudot ierobežojuma attaisnojamību, tiesa sekos Satversmes tiesas praksē attīstītajiem pamatprincipiem pamattiesību ierobežojuma izvērtēšanai, proti: 1) vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu; 2) vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2020.gada 12.februāra sprieduma lietā Nr.2019-05-01 18.punktu, 11.decembra sprieduma lietā Nr.2020-26-0106 12.punktu*).

[8] Vispārīgi par Ministru kabineta pilnvarām izsludināt ārkārtas situāciju un saistībā ar to noteikt attiecīgus ierobežojumus norādāms turpmākais.

Atbilstoši Satversmes 64.pantā noteiktajam likumdošanas tiesības pieder Saeimai. Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents ir izsludinājis likumu „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli". Atbilstoši šī likuma 2.pantam tas nosaka kārtību, kādā izsludina un atceļ īpašu tiesisko režīmu – ārkārtējo situāciju vai izņēmuma stāvokli –, kā arī valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības, to ierobežojumus, īpašos pienākumus un tiesiskuma nodrošināšanu šo tiesisko režīmu spēkā esības laikā. Saskaņā ar minētā likuma 5.panta pirmo daļu ārkārtējo situāciju izsludina Ministru kabinets.

Latvijas Valsts prezidents un likumdošanas varu, izpildvaru un tiesu varu īstenojošo valsts konstitucionālo orgānu vadītāji – Saeimas priekšsēdētājs, Ministru prezidents, Satversmes tiesas priekšsēdētājs un Augstākās tiesas priekšsēdētājs – kopsēdē ir atzinuši, ka ārkārtējas situācijas vadība ir Ministru kabineta uzdevums. Pārējie valsts konstitucionālie orgāni mūsu demokrātiskās valsts iekārtas noteiktās līdzsvara un atsvara sistēmas ietvaros, un, sargājot Satversmes pamatprincipus, savu kompetenci un procedūras īsteno tā, lai tiktu nodrošināta ārkārtējās situācijas vadība (*Valsts prezidenta 2020.gada 23.marta paziņojuma Nr.8 „Valsts konstitucionālo orgānu darbības pamatprincipi ārkārtējā situācijā" 6.punkts, https://likumi.lv/ta/id/313400-valstskonstitucionalo-organu-darbibas-pamatprincipi-arkarteja-situacija, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*). Arī tiesību eksperts – Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docents Dr.iur. Jānis Pleps – ir norādījis, ka Ministru kabinets, izdodot attiecīgo rīkojumu, ir rīkojies atbilstoši likumam „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli", lai Satversmē noteikto pilnvaru ietvaros novērstu apdraudējumu, kas saistīts ar Covid-19 infekcijas izplatību (*Pleps J., Līce K., Meistere D. Vai Saeimas deputātiem un citu valsts konstitucionālo orgānu amatpersonām ir pienākums vakcinēties. Jurista Vārds, 02.11.2021., Nr.44 (1206), 15.–21.lpp.*).

Vienlaikus ņemams vērā, ka atbilstoši likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 10.panta pirmajā daļā noteiktajam Saeimas Prezidijs Ministru kabineta lēmumu par ārkārtējo situāciju vai par tādiem grozījumiem lēmumā par ārkārtējo situāciju, kuri nosaka papildu teritoriālos vai tiesību ierobežojumus, kā arī par izsludinātās ārkārtējās situācijas pagarināšanu nekavējoties iekļauj Saeimas sēdes darba kārtībā. No publiski pieejamās informācijas izriet, ka Saeima 2021.gada 14.oktobra sēdē nolēmusi atbalstīt Ministru kabineta lēmumu izsludināt ārkārtējo situāciju no 2021.gada 11.oktobra līdz 2022.gada 11.janvārim, lai apturētu straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi un mazinātu novēršamo mirstību, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, atbilstoši rīkojumā Nr.720 noteiktajam (*https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs_lmp.nsf/0/E1ADEA9A00B2EA9BC225876E004601EB?OpenDocument, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*).

Tādējādi tiesai nav šaubu, ka Ministru kabinets bija tiesīgs izsludināt ārkārtējo situāciju un šajā laikā ierobežot valsts pārvaldes, pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus.

[9] Vērtējot, vai ierobežojums tika noteikts ar likumu, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais rīkojuma apakšpunkts ir izdots uz likuma pamata.

Kā norādīts rīkojuma Nr.720 preambulā, tas izdots, pamatojoties uz Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma 4.panta pirmās daļas 1.punkta „e" apakšpunktu, likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4.pantu, 5.panta pirmo daļu un 6.panta pirmās daļas 1.punktu un otro daļu, 7.panta 1.punktu un 8.pantu, Epidemioloģiskās drošības likuma 3.panta otro daļu.

Likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4.panta pirmajā daļā ir skaidrots, ka ārkārtējā situācija ir īpašs tiesiskais režīms, kura laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus. Minētā likuma 8.panta otrajā daļā ir noteikts, ka, izsludinot ārkārtējo situāciju, Ministru kabinetam papildus šā panta pirmajā daļā minētajām tiesībām ir tiesības noteikt konkrētajā ārkārtējā situācijā nepieciešamus pasākumus, kas valsts apdraudējuma un tā seku novēršanai vai pārvarēšanai paredzēti likumos, kā arī valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju kompetenci valsts apdraudējuma novēršanā vai pārvarēšanā. Savukārt Epidemioloģiskās drošības likuma 3.panta otrajā daļā noteikts, ka Ministru kabinets nosaka epidemioloģiskās drošības pasākumus atsevišķu infekcijas slimību izplatības ierobežošanai.

Tātad vairākas likuma normas dod tiesības Ministru kabinetam noteikt ārkārtējā situācijā nepieciešamos epidemioloģiskās drošības pasākumus. Epidemioloģiskā drošība tostarp var ietvert iedzīvotāju vakcināciju (*Epidemioloģiskās drošības likuma 3.panta pirmās daļas 3.punkts*), kura epidēmijas vai pandēmijas gadījumā var tikt noteikta arī kā obligāta (*Epidemioloģiskās drošības likuma 30.panta trešā daļa*). Uz to, ka epidemioloģiskā drošība ietver sadarbspējīga sertifikāta, kas apliecina vakcinācijas vai pārslimošanas faktu, nepieciešamību darba (amata, dienesta) pienākumu pildīšanai, norāda arī Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma $7.^2$panta pirmajā daļā ietvertais tiesiskais regulējums (*redakcijā, kas stājas spēkā 2021.gada 6.novembrī*).

Atbildot uz pieteicēja argumentu par konkrēta deleģējuma trūkumu noteikt darba pienākumu veikšanas ierobežojumus pašvaldību institūciju darbiniekiem, ir būtiski, ka likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 8.panta otrā daļa Ministru kabinetam piešķir tiesības noteikt papildu ierobežojumus šā panta pirmajā daļā jau noteiktajiem. Turklāt ārkārtējās situācijas izsludināšana un ierobežojumu noteikšana var skart visdažādākās dzīves jomas un ar tām saistītās tiesiskās attiecības, ieviešot tajās zināmas korekcijas. Darba vide un ar to saistītās nodarbinātības tiesiskās attiecības šajā ziņā nav izņēmums. Tam, ka Darba likumā nav paredzēts šāds speciāls regulējums, nav izšķirošas nozīmes, jo tiesību normas tiek piemērotas, ievērojot ārējo normatīvo tiesību aktu juridiskā spēka hierarhiju un to specialitātes attiecības (*Administratīvā procesa likuma 15.pants*).

Ņemot vērā minēto, pārsūdzētais rīkojuma apakšpunkts ir izdots uz likuma pamata. Līdz ar to ir nepamatots pieteicēja uzskats, ka Ministru kabinets ir rīkojies ārpus deleģējuma robežām.

[10] Vērtējot, vai pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis, noskaidrojams, vai tā pamatā ir apstākļi un argumenti, kādēļ tas vajadzīgs, proti, vai ierobežojums ticis noteikts svarīgu interešu – leģitīma mērķa – labad (*Satversmes tiesas 2005.gada 22.decembra sprieduma lietā Nr.2005-19-01 9.punkts*).

Likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" mērķis ir nodrošināt nacionālo drošību valsts apdraudējuma gadījumā (*1.pants*). Ārkārtējo situāciju var izsludināt tāda valsts apdraudējuma gadījumā, kas saistīts ar katastrofu, tās draudiem vai kritiskās infrastruktūras apdraudējumu, ja būtiski apdraudēta valsts, sabiedrības, vides, saimnieciskās darbības drošība vai cilvēku veselība un dzīvība (*4.panta otrā daļa*). Rīkojuma Nr.720 mērķis ir apturēt straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi un mazināt novēršamo mirstību, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību (*rīkojuma ievads*).

Tiesību akta projekta 21-TA-602 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" sākotnējās ietekmes (*ex-ante*) novērtējuma ziņojumā (anotācijā) (*https://tapportals.mk.gov.lv/attachments/legal_acts/document_versions/2d82837f-6975-4a8d-abdf-279ecf6527e1/download, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*) ietvertā informācija norāda uz ļoti būtisku nepieciešamību sasniegt Ministru kabineta rīkojuma mērķi. Proti, tajā norādītie dati liecina par straujo Covid-19 infekcijas izplatības pieaugumu, kā rezultātā ir nepieciešams pastiprināt epidemioloģiskās kontroles pasākumus, tādējādi mazinot inficēšanās biežumu un pārslodzi ārstniecības iestādēm. Lemjot par epidemioloģiskās kontroles pasākumu pastiprināšanu, ir ņemts vērā Covid-19 infekcijas reproduktivitātes koeficients, no kā secināts, ka iepriekš ieviestie epidemioloģiskās drošības pasākumi nav pietiekami, lai novērstu straujo infekcijas tālāko izplatību, kam sekas būs straujš pacientu ar smagu slimības gaitu pieaugums slimnīcās un straujš nāves gadījumu pieaugums. Prognozēts, ka, vadoties no esošās situācijas, ja tiek paredzēti pasākumi, kas par 50% mazina cilvēku, kas nav vakcinēti, kontaktēšanos un par 20% mazina kontaktēšanos vakcinētu cilvēku vidū, papildus paredzot pasākumus vakcinācijas veicināšanai, var tikt panākta Covid-19 straujās izplatības apturēšana un ar to saistītās pārslodzes veselības sektoram un nāves gadījumu pieauguma apturēšana novembra vidū.

Ministru kabinets atzīst, ka minētajā anotācijā nav ietverts tiešs pamatojums attiecībā uz rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunktā ietverto nosacījumu. Tomēr jāņem vērā, ka administratīvā akta pamatojums var būt norādīts ne tikai konkrētajā dokumentā, bet arī jebkurā citā dokumentā vai informācijas nesējā, kas atspoguļo iestādes izdarītos un vērā ņemtos faktus un juridiskos apsvērumus, kas likuši izšķirties par noteikta satura lēmuma pieņemšanu. Konkrētajā situācijā tiesiskā regulējuma izstrādes process kopumā dod iespēju saprast, kāpēc Ministru kabinets noteicis konkrētu pamattiesību ierobežojumu un kādu apsvērumu dēļ šāds ierobežojums demokrātiskā tiesiskā valstī ir nepieciešams.

Piemēram, tiesību akta projekta 21-TA-764 „Grozījumi Ministru kabineta 2021.gada 28.septembra noteikumos Nr.662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai"" sākotnējās ietekmes (*ex-ante*) novērtējuma ziņojumā (anotācijā) (*https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/03719be2-3585-4b91-b2d4-f7f840e08b3e, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*) ir skaidrots, ka darbiniekiem, atrodoties darba vietā, ir augsts risks inficēties no kolēģiem, klientiem, apmeklētājiem. Tāpat viņiem ir augsts risks inficēties, dodoties uz darbu ar sabiedrisko transportu. Tādēļ visiem klātienē strādājošajiem darbiniekiem ir nepieciešams vakcinēties, lai pasargātu sevi no ilgstošas darbnespējas un iespējas izplatīt infekciju tālāk – kolēģiem, kā arī ārpus darba lokā. Savukārt attiecībā uz valsts pārvaldes darbiniekiem papildus jāņem vērā, ka valsts pārvaldē ir ierobežots darbinieku resurss, tādēļ ikviena darbinieka ilgstoša slimošana ietekmē valsts pārvaldei noteikto funkciju izpildi. Lai varētu aizvietot kolēģus, kā arī būt gataviem strādāt krīzes situācijās, visiem valsts pārvaldes darbiniekiem jābūt vakcinētiem, lai arī ikdienā daļai ir iespēja strādāt attālināti.

No minētā izriet, ka ierobežojuma mērķis ir veicināt valsts un pašvaldības iestāžu darbinieku (amatpersonu) vakcināciju, lai nodrošinātu pēc iespējas drošus darba apstākļus. Jo darba apstākļi būs drošāki, jo mazāk personu saslims, tādējādi tiks veicināts gan mērķis apturēt straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi, gan mērķis nodrošināt svarīgu valsts un pašvaldības funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka ierobežojumam ir leģitīms mērķis – neatliekama sociāla vajadzība aizsargāt citu cilvēku tiesības – sabiedrības epidemioloģiskās drošības aizsardzība, kas saistās ar infekcijas izplatības ierobežošanu, vienlaikus sabiedrības interesēs nodrošinot svarīgu valsts un pašvaldības funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību. Šis mērķis atbilst gan Satversmes 116.pantā, gan 1997.gada 4.aprīļa Konvencijas par cilvēktiesību un cieņas aizsardzību bioloģijā un medicīnā – Konvencija par cilvēktiesībām un biomedicīnu 26.pantā ietvertajiem mērķiem, kuru sasniegšanai pamattiesības var tikt ierobežotas.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka vakcinācijas pienākums ir nacionālo iestāžu atbilde uz neatliekamu sociālo vajadzību aizsargāt personu un sabiedrības veselību pret attiecīgajām slimībām (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021.gada 8.aprīļa sprieduma apvienotajā lietā Nr.47621/13 „Vavřička un citi pret Čehijas Republiku" 284.punkts*).

[11] Pārejot pie ierobežojuma samērīguma izvērtējuma, tiesai ir secīgi jāpārbauda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai jeb vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu. Ja tiek atzīts, ka noteiktais ierobežojums neatbilst kaut vienam no šiem kritērijiem, tas neatbilst arī samērīguma principam (*sk. Satversmes tiesas 2007.gada 16.maija sprieduma lietā Nr.2006-42-01 11.punktu, 2015.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.2015-03-01 25.punktu, 2021.gada 4.novembra sprieduma lietā Nr.2021-05-01 14.punktu*).

[12] Tiesa konstatē, ka Ministru kabineta tiesai sniegtajā paskaidrojumā (*lietas 41.–67.lapa*) ir plaši pamatota izraudzīto līdzekļu piemērotība leģitīmā mērķa sasniegšanai, ko tiesa procesuālās ekonomijas nolūkā neatkārtos.

Tiesa papildus norāda, ka rīkojuma izdošanas brīdī iestādes argumentācija atbilda arī zinātnes atziņām, ka vakcinācija samazina infekcijas izplatību, kā arī hospitalizācijas un nāves risku. No zinātniskajā literatūrā norādītā varēja secināt, ka vakcinācija aizsargā gan personu pašu, gan šīs personas līdzcilvēkus.

Piemēram, 2021.gada 7.oktobrī publicētajā Apvienotās Karalistes Veselības drošības aģentūras Covid-19 vakcīnu uzraudzības ziņojumā (40.nedēļa) (*sk. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1023849/Vaccine_surveillance_report_-_week_40.pdf, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*) vakcīnu efektivitāte tika aplūkota no dažādiem aspektiem – aizsardzības pret iespēju saslimt simptomātiski, tikt hospitalizētam, nomirt, inficēties un pārnest infekciju. Ziņojumā norādīts, ka divu vakcīnu devu aizsardzības efektivitāte pret simptomātisku Covid-19 Delta varianta infekciju

AstraZeneca AB vakcīnai „Vaxzevria" ir 65–70%, bet *BioNTech Manufacturing GmbH* vakcīnai „Comirnaty" un *Moderna Biotech Spain, S.L.* vakcīnai „Spikevax" ir 80–95%. Visu trīs vakcīnu efektivitāte pret hospitalizāciju arī Delta varianta gadījumā ir virs 90%. Tas pats attiecas uz mirstību. Attiecībā uz Delta variantu vakcīnas efektivitāte pret inficēšanos ir aptuveni 65% *AstraZeneca AB* vakcīnai „Vaxzevria" un 80% *BioNTech Manufacturing GmbH* vakcīnai „Comirnaty". Par vakcīnu efektivitāti pret pārnesi norādīts, ka vairākos pētījumos ir pierādīta vakcīnu efektivitāte, aizsargājot pret inficēšanos. Neinficētas personas vīrusu nepārnes, tādējādi vakcīnas efektīvi novērš arī transmisiju. Transmisija tiek samazināta arī tad, ja vakcinēta persona tomēr ir inficējusies, jo ir samazināts vīrusa izplatības ilgums un pakāpe. Vakcinēto indeksa (pētāmo) gadījumu kontaktpersonām bija par aptuveni 65–80% mazāka iespēja, ka tests būs pozitīvs saistībā ar Alfa variantu, un par 35–65% samazināta iespējamība, ka tests būs pozitīvs situācijā ar Delta variantu, salīdzinot ar nevakcinēto indeksa gadījumu.

Arī no Amerikas Savienoto Valstu Slimību kontroles un profilakses centra sagatavotā zinātniskā izklāsta par Covid-19 vakcīnām un vakcināciju (*https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/science/science-briefs/fully-vaccinated-people.html, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*), kas pēdējo reizi atjaunots 2021.gada 15.septembrī, izrietēja, ka Covid-19 vakcinācijas programma ir ievērojami samazinājusi slimības slogu Amerikas Savienotajās Valstīs, novēršot smagu slimību pilnībā vakcinētiem cilvēkiem un pārtraucot slimības transmisijas ķēdes. Norādīts, ka vakcīnas ievērojami samazina vīrusa pārnesi vakcinēto cilvēku starpā, pat Delta varianta gadījumā, jo vakcinētas inficētās personas ir infekciozas īsāku laiku, salīdzinājumā ar nevakcinētiem cilvēkiem, kas ir inficējušies ar Delta variantu.

Uz izraudzītā līdzekļa piemērotību mērķa sasniegšanai norāda arī Slimību profilakses un kontroles centra sagatavotā informācija citā līdzīgā lietā.

Slimību profilakses un kontroles centrs, pildot Imunizācijas valsts padomes sekretariāta funkcijas, 2021.gada 5.novembrī sniedza skaidrojumu (*lietas 30.–34.lapa*), ka vakcinācija ir ārkārtīgi būtisks profilakses pasākums jebkuras vakcīnregulējamas infekcijas slimības izplatības un transmisijas apturēšanai. Saskaņā ar pašreizējiem zinātniskajiem pierādījumiem un tiem pierādījumiem, kas joprojām veidojas, personām, kuras ir vakcinētas, ir samazināts risks inficēt citus cilvēkus. Pieaugošā Covid-19 saslimstība ietekmē ne tikai cilvēkus, kas nav vakcinēti pret Covid-19, bet visu sabiedrību kopumā. Pastāvot joprojām plašai vīrusa lipīgā Delta varianta izplatībai, palielinās risks inficēties ar SARS CoV-2 visām personām ar vājāku imūnsistēmu, tajā skaitā arī vakcinētām personām, piemēram, senioriem, personām ar hroniskām un akūtām slimībām. Savukārt Slimību profilakses un kontroles centra 2021.gada 5.novembra atzinumā (*lietas 36.–38.lapa*) ir norādīts, ka, vakcinējot jaunus cilvēkus un visus, kuriem nav hroniskas saslimšanas, samazinās infekcijas izplatība populācijā, tostarp riska grupas pacienti un cilvēki, kuriem vakcīna neizveido pietiekamu aizsardzību, būs pasargāti no inficēšanās un smagas saslimšanas un nāves. Šajā sakarā tiesa ņem vērā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021.gada 8.aprīļa sprieduma apvienotajā lietā Nr.47621/13 „Vavrička un citi pret Čehijas Republiku" 279.punktā norādīto, ka pienākuma mērķis ir aizsargāt visu sabiedrības locekļu veselību, īpaši to personu, kas ir īpaši neaizsargātas pret noteiktām slimībām un kuru vārdā pārējie iedzīvotāji tiek lūgti uzņemties minimālu risku vakcinācijas formā.

Slimību profilakses un kontroles centra tiesai sniegtie dati liecināja, ka nevakcinētām personām risks saslimt ir 2,8 reizes, tikt hospitalizētām ir 6,1 reizes un risks nomirt ir 6,3 reizes lielāks nekā vakcinācijas kursu pabeigušām personām.

Lai gan bija pētījumi, ka vakcinētās personas var nodot vīrusu tālāk, arī tajos tika secināts, ka vakcinācija samazina risku inficēties ar vīrusa Delta variantu un paātrina tā izvadīšanu (*sk., piemēram, Community transmission and viral load kinetics of the SARS-CoV-2 delta (B.1.617.2) variant in vaccinated and unvaccinated individuals in the UK: a prospective, longitudinal, cohort study // The Lancet Infectious Diseases, 29.10.2021., https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099(21)00648-4/fulltext, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*).

Tātad vakcinācija pamatoti tika uzskatīta par piemērotu līdzekli rīkojuma Nr.720 leģitīmo mērķu sasniegšanai.

[13] Tā kā rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunktam bija ilgstoša iedarbība, jāņem vērā arī rīkojuma spēkā esības laikā esošā situācija.

Proti, rīkojuma spēkā esības laikā sāka plaši izplatīties vīrusa Omikrona variants. Ministru kabineta 2022.gada 6.janvāra ārkārtas sēdē ir uzklausīta informācija par aktuālo epidemioloģiskās drošības situāciju (*https://tapportals.mk.gov.lv/meetings/cabinet_ministers/a2841529-b12a-48ae-9f30-a22940e25af4, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*). No prezentācijas (*https://tapportals.mk.gov.lv/attachments/legal_acts/document_versions/386fa4f4-5b04-4bef-83cd-6cd20e78dde0/download, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*), kurā ietverta atsauce uz zinātnisko literatūru, izrietēja, ka vakcinācijas efektivitāte pret simptomātisku slimību ar Omikrona variantu ir ievērojami zemāka nekā salīdzinājumā ar Delta variantu un strauji samazinās laika gaitā. Tomēr aizsardzība pret hospitalizāciju ir daudz lielāka nekā pret simptomātisku slimību, jo īpaši pēc balstvakcinācijas, kad vakcinācijas efektivitāte pret hospitalizāciju ir tuvu 90%. Tādējādi, mainoties faktiskajiem apstākļiem, Ministru kabinets ir pārvērtējis izvēlētā līdzekļa piemērotību leģitīmā mērķa sasniegšanai, vakcināciju joprojām atzīstot par pietiekami efektīvu līdzekli. Arī lietas izskatīšanas ietvaros Veselības ministrija 2022.gada 2.februārī ir sniegusi līdzīgu informāciju (*lietas 104.–107.lapa*).

Minētie secinājumi attiecībā uz vakcinācijas efektivitāti saskan arī ar lietas izskatīšanas brīdī aktuālajām zinātnes atziņām. Proti, 2022.gada 17.martā publicētajā Apvienotās Karalistes Veselības drošības aģentūras Covid-19 vakcīnu uzraudzības ziņojumā (11.nedēļa) norādītais liecina, ka pret vīrusa Omikrona variantu pirmos trīs mēnešus vakcīnu divu devu aizsardzība attiecībā uz simptomātisku saslimšanu ir 25–70%, savukārt pret hospitalizāciju tā ir 65–85% (*https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1061532/Vaccine_surveillance_report_-_week_11.pdf, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*).

Nozīme ir arī tam, ka Ministru kabineta sēdē, kurā tika lemts par ārkārtējās situācijas pagarināšanu līdz 2022.gada 28.februārim, tika prezentētas Omikrona saslimstības un hospitalizācijas prognozes janvārī–februārī (*https://www.youtube.com/watch?v=YT4AhMmlayE&list=PLxxK65h4EFyfkjleZFt6jWxJ6etHK3CgV&index=11 (35:52–50:45), aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*), kas norādīja uz būtisku saslimstības un hospitalizācijas pieaugumu. Ministru kabineta noteikumu projekta 22-TA-1 „Grozījumi Ministru kabineta 2021.gada 9.oktobra rīkojumā Nr.720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu"" sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojumā (anotācijā) (*https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/23705b15-16a8-47cf-a246-f3d8586b2af0, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*) ir vērsta uzmanība uz vīrusa Omikrona varianta izplatības sākšanos un vakcīnu efektivitātes mazināšanos, vienlaikus secinot, ka zibensveidīgas infekcijas izplatības novēršanai ir jāturpina jau ieviestie epidemioloģiskās drošības pasākumi, un nav pieļaujama to atcelšana. Tādējādi, sākoties Omikrina varianta izplatībai, ir pārvērtēta ne vien izvēlētā līdzekļa piemērotība, bet arī nepieciešamība.

Tāpat tiesa ņem vērā, ka Ministru kabinets, apsverot esošo situāciju un tās attīstības prognozes pēc ārkārtējās situācijas beigām, saskatīja iespēju iepriekš noteiktos ierobežojumus atvieglot. Proti, Ministru kabineta noteikumu projekta 22-TA-436 „Grozījumi Ministru kabineta 2021.gada 28.septembra noteikumos Nr.662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai"" sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojumā (anotācija) (*https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/b59bf4f1-5c0a-4af5-be5f-96c101965608, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*) ir skaidrots, ka attiecībā uz darba pienākumu veikšanu no 1.marta tiek atcelts pienākums veikt darba pienākumus tikai ar derīgu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu, bet, vadoties no Covid-19 izplatības tendencēm un jau iepriekš aprakstītās vakcinācijas efektivitātes, tiek saglabāts nosacījums darba pienākumus klātienē veikt ar derīgu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu atsevišķās jomās.

Apkopojot minēto, Ministru kabinets ir ņēmis vērā aktuālo situāciju un zinātnes atziņas, ierobežojumus atvieglojot tiklīdz tas ir bijis iespējams.

[14] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmās daļas 3.punktam iestāde lemj par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses. Kā norādīts juridiskajā literatūrā, ja tiek secināts, ka attiecīgo mērķi tikpat efektīvi var sasniegt ar citu – mazāk ierobežojošu vai mazāk resursus patērējošu līdzekli – attiecīgais līdzeklis ir jānomaina (*Briede J., Levits E. Administratīvā procesa likuma 66.panta komentārs. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 645.lpp.*).

Atbilstoši Slimību profilakses un kontroles centra 2021.gada 5.novembra atzinumā norādītajam vakcinētas personas saslimšanas gadījumā slimo vieglāk un viņām retāk veidojas komplikācijas, kas nosaka īsāku darbnespēju (*atzinuma 3.punkts*). Valsts un pašvaldību institūcijas, tai skaitā kapitālsabiedrības, tiek veidotas, lai nodrošinātu nepārtrauktu publisko funkciju izpildi un sniegtu iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus. Līdz ar to ikvienam valsts un pašvaldības institūcijās nodarbinātajam, tostarp pieteicējam, ir jābūt gatavam jebkurā brīdī savus pienākumus veikt klātienē un nav pamata paļauties uz ārkārtējās situācijās laikā paredzēto iespēju strādāt attālināti. Turklāt arī, veicot darbu attālināti, nodarbinātie savā ikdienā nav izslēgti no Covid-19 infekcijas slimības aprites ķēdes.

Pieteicēja apsvērumi par iespēju amata pienākumus veikt tikai attālināti ir vērtējami kā hipotētiski. Proti, pieteicējs veic darba pienākumus /iestāde/ projekta koordinatora amatā. Izvērtējot amata aprakstu (*lietas 21.–22.lapa*), secināms, ka viens no amata pienākumiem ir veikt /pašvaldība/ pārziņā esošajos spēļu un rekreācijas laukumos uzstādīto rotaļu vai citu aktivitāšu iekārtu aprīkojuma regulāru uzraudzību. Līdz ar to amata pienākumu veikšana pilnībā attālināti nav iespējama. Šai sakarā ir būtiski arī tas, ka pieteicēja piedāvāto attālinātā darba modeli nav iespējams īstenot ilgstošā laika posmā bez citu – klātienē nodarbinātu – personu atbalsta. Tas nozīmē, ka

pieteicējs savu izvēli nevakcinēties var realizēt tikai uz citu – vakcinēšanās pienākumu izpildījušu – personu rēķina. Valsts un pašvaldību iestāžu resursi ilgtermiņā nav pietiekami, lai nodrošinātu iespēju visām personām, kuras to vēlas, neatkarīgi no veicamo pienākumu rakstura iespēju strādāt attālināti. Līdz ar to tas vien, ka ārkārtējās situācijas laikā tiek pieļauts darbu veikt attālināti, nenozīmē, ka šāda situācija ir funkcionējoša ilgtermiņā. Tādējādi nav pamata secināt, ka pieteicēja gadījumā attālinātais darbs varētu būt piemērots līdzeklis, kas tikpat efektīvā veidā, bet ar mazākiem ierobežojumiem attiecībā uz pieteicēju, nodrošinātu leģitīmo mērķu sasniegšanu.

Par testēšanu Slimību profilakses un kontroles centrs, pildot Imunizācijas valsts padomes sekretariāta funkcijas, ir sniedzis skaidrojumu, ka tā nav pietiekami efektīvs līdzeklis nekontrolētas infekcijas slimības izplatības gadījumā, vēl jo vairāk, ja valstī nav sasniegta nepieciešamā vakcinācijas aptvere. To pierādīja epidemioloģiskā situācija valstī, kas pasliktinājās tik strauji, ka valdība bija spiesta izsludināt ārkārtējo situāciju gan medicīnā, gan valstī un noteikt mājsēdes režīmu. Vakcināciju nevar aizstāt ar testēšanu, jo testēšana nesniedz imunitāti pret attiecīgo infekcijas slimību, kā to dara vakcinācija. Tests var tikt izmantots tikai kā papildu piesardzības pasākums Covid-19 izplatības risku mazināšanai. Lai kontrolētu vīrusa izplatību ar testēšanu, tā ir jāveic nepārtraukti jeb vairākas reizes vienām un tām pašām personām. Jāņem vērā, ka testētā persona var atrasties tā saucamajā inkubācijas periodā (kad testa rezultāts vēl ir negatīvs, arī šādi gadījumi ir nereti), kas personai rada viltus drošības sajūtu. Rezultātā brīdī, kas testētais cilvēks kļūst infekciozs, viņš jau var būt paspējis inficēt ievērojamu skaitu citu cilvēku. Riska pakāpe testētām un vakcinētām, pārslimojušām personām nav salīdzināma, jo cilvēkam, kuram ir iestājusies imunitāte pret SARS-CoV-2 vīrusu, drošības, aizsardzības līmenis palielinās, bet risks inficēties ievērojami samazinās (*atbilde uz 6.jautājumu*). Tādējādi tiesa atzīst, ka tests kā papildu piesardzības pasākums Covid-19 izplatības risku mazināšanai nevar aizstāt vakcināciju, galvenokārt, tādēļ, ka nesniedz imunitāti pret Covid-19 infekcijas slimību.

Par distancēšanos, sejas masku lietošanu, aizsargbarjeru nodrošināšanu darba vietās, un roku dezinfekciju Slimību profilakses un kontroles centrs, pildot Imunizācijas valsts padomes sekretariāta funkcijas, ir sniedzis skaidrojumu, ka tās nekontrolētas infekcijas slimības izplatības gadījumā un zemas vakcinācijas aptveres gadījumā nav pietiekošas, lai ierobežotu vīrusa izplatību. Arī to pierādīja jau minētā straujā epidemioloģiskās situācijas pasliktināšanās. Nefarmaceitisko sabiedrības veselības aizsardzības pasākumu (sejas maskas, distancēšanās, roku dezinfekcija u.c.) lietošana ir daļa no visaptverošiem profilakses pasākumiem un ir būtiska, tomēr nesniedz imunitāti pret attiecīgo infekcijas slimību, kā to dara vakcinācija (*atbilde uz 7.jautājumu*). Savukārt plašu ierobežojumu noteikšana rada nelabvēlīgas sekas uz valsts ekonomiku. Arī ilgstoša mājsēde nav uzskatāma par samērīgu līdzekli ar sabiedrības kopējām ekonomiskām interesēm, tiesībām brīvi pārvietoties un tiesībām uz izglītību. Līdz ar to tiesa secina, ka minētie epidemioloģiskās drošības pasākumi nav tik efektīvi, lai zustu vajadzība vakcinēties. Uz to norāda gan vīrusa izplatības veids, gan vīrusa lipīgums, gan tas, ka, neskatoties uz jau esošajiem epidemioloģiskās drošības pasākumiem, situācija strauji pasliktinājās.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzinusi, ka gadījumā, ja brīvprātīgas vakcinēšanās politika nav pietiekama, lai sasniegtu un uzturētu kolektīvo imunitāti, vai kolektīvajai imunitātei nav nozīmes slimības rakstura dēļ (piem., stingumkrampji), nacionālās iestādes var pamatoti ieviest obligātas vakcinēšanās politiku, lai panāktu atbilstoša līmeņa aizsardzību pret nopietnām slimībām (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021.gada 8.aprīļa sprieduma apvienotajā lietā Nr.47621/13 „Vavrička un citi pret Čehijas Republiku" 288.punkts*).

Tādējādi tiesa secina, ka leģitīmo mērķi nevarēja sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem (attālinātu darbu, testēšanu vai distancēšanos, sejas masku lietošanu, aizsargbarjeru nodrošināšanu darba vietās un roku dezinfekciju).

[15] Vērtējot, vai ierobežojums ir atbilstošs, tiesa ņem vērā Ministru kabineta tiesai sniegtos paskaidrojumus, kā arī lietā esošos Slimību profilakses un kontroles centra skaidrojumus, kas kopumā apliecina vakcinācijas sabiedrisko nozīmīgumu un ietekmi uz Covid-19 infekcijas pārneses risku.

Izskatāmajā lietā, no vienas puses, ir salīdzināmas pieteicēja tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, kas iekļauj tiesības uz pašnoteikšanos lemt par savu ķermeni, un pakārtoti tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu, un, no otras puses, ar rīkojumu noteiktā pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķu aptvertās tiesības un intereses, proti, sabiedrības drošība un demokrātiskas valsts iekārtas aizsardzība.

Pieteicējs argumentē, ka no viņam uzliktajiem ierobežojumiem nav konstatējams sabiedrības ieguvums. Tiesa atzīst, ka pieteicējam uzliktais ierobežojums – pienākums vakcinēties, lai turpinātu darbu, – ir pretnostatāms visas sabiedrības ieguvumam – Covid-19 infekcijas izplatības mazināšanai, veselības aprūpes sistēmas pārslodzes novēršanai un valsts pārvaldes funkciju nepārtrauktības nodrošināšanai. Ar leģitīmo mērķi aizsargātās tiesības un intereses ir būtiskas plašākam personu lokam (t.i., visas sabiedrības interesēs ir mazināt saslimšanu, tajā skaitā smagu saslimšanu, ar Covid-19, mazināt novēršamo mirstību, novērst veselības aprūpes sistēmas pārslodzi, nodrošināt valsts un pašvaldības iestāžu sniegto pakalpojumu nepārtrauktību), savukārt ar rīkojumu noteiktais pienākums skar šaurāku personu loku. Ir būtiski, ka nekontrolēta Covid-19 izplatība varēja izraisīt veselības nozares pārslodzi un apdraudēt veselības aprūpes un ārstniecības pakalpojumu nepārtrauktību, kas ir svarīga visas sabiedrības labklājībai, jo no pienācīgas veselības aprūpes sistēmas funkcionēšanas ir atkarīga visu iedzīvotāju iespēja saņemt veselības aprūpi un tādējādi īstenot savas tiesības uz veselības aizsardzību ne vien saslimstot ar Covid-19, bet arī citu veselības traucējumu gadījumā.

Apkopojot minēto, secināms, ka labums, ko uz rīkojuma pieņemšanas brīdi un tā spēkā esība laikā ieguva sabiedrība no šāda ierobežojuma, bija lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu.

[16] Pieteicējs pauž bažas par riskiem, ko veselībai var radīt vakcīnas. Šīs bažas ir pamatotas ar apstākli, ka tirdzniecības atļauja ir piešķirta ar nosacījumu uz vienu gadu, kas pieteicēja ieskatā nozīmē, ka joprojām nav visaptverošu klīnisko datu un ir nepieciešami papildu dati.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta Regulas (EK) Nr.726/2004, ar ko nosaka cilvēkiem paredzēto un veterināro zāļu reģistrēšanas un uzraudzības Savienības procedūras un izveido Eiropas Zāļu aģentūru, 14.-a panta 1.punkts paredz, ka pienācīgi pamatotos gadījumos nolūkā apmierināt pacientu neapmierinātās medicīniskās vajadzības tirdzniecības atļauju zālēm, kuru mērķis ir ārstēt, novērst vai medicīniski diagnosticēt slimības, kas stipri novājina vai apdraud dzīvību, var piešķirt pirms visaptverošu klīnisko datu iesniegšanas ar noteikumu, ka ieguvums no attiecīgo zāļu tūlītējas pieejamības tirgū atsver risku, kas saistīts ar to, ka joprojām ir nepieciešami papildu dati. Ārkārtas situācijās šādu zāļu tirdzniecības atļauju var piešķirt arī tad, ja nav nodrošināti visaptveroši pirmsklīniskie vai farmaceitiskie dati.

Slimību profilakses un kontroles centrs, pildot Imunizācijas valsts padomes sekretariāta funkcijas, ir sniedzis skaidrojumu (*atbilde uz 8.jautājumu*), ka vakcīna tiek reģistrēta jeb apstiprināta tikai tad, ja ir saņemti uzticami zinātniski pierādījumi, ka tā atbilst visām Eiropas Savienības prasībām par vakcīnu iedarbīgumu, drošumu un kvalitāti. Vakcīnas nav iespējams reģistrēt Eiropas Zāļu aģentūrā, ja tām nav veiktas visas reģistrācijai nepieciešamās pārbaudes par efektivitāti, kvalitāti un drošumu. Līdz ar to visas vakcīnas, kuras ir saņēmušas reģistrācijas atļauju, ir pārbaudītas, ar tām ir veikti nepieciešamie klīniskie pētījumi par drošumu un efektivitāti, lai pārliecinātos par to ieguvumu un risku. Pēc jebkuru zāļu, tajā skaitā arī vakcīnu, reģistrēšanas Eiropas Savienība, Eiropas Zāļu aģentūra un katras Eiropas Savienības dalībvalsts zāļu aģentūras turpina rūpīgi uzraudzīt to drošumu. Saskaņā ar Eiropas Savienības izstrādāto nepārtrauktas Covid-19 vakcīnu Drošuma uzraudzības plānu, šo vakcīnu uzraudzība tiek veikta ievērojami intensīvāk, nekā citām zālēm, lai nodrošinātu jaunas drošuma informācijas ātru identificēšanu, apkopošanu un analīzi.

Iebildumi pieteikumā pamatā balstās vispārīgos apsvērumos par tirdzniecības atļauju piešķiršanas procesu. Pieteikumā nav norādīts uz šajā procesā pieļautiem pārkāpumiem. Iepriekš minētās regulas 14.-a panta 3.punkts paredz, ka tirdzniecības atļaujas var piešķirt saskaņā ar šo pantu tikai tad, ja zāļu riska un ieguvuma samērs ir pozitīvs un pieteikuma iesniedzējs, visticamāk, spēj sniegt visaptverošus datus. Tādējādi vispārīgi apsvērumi par tirdzniecības atļauju piešķiršanas procesu nav pietiekami, lai atzītu, ka pieteikumā izteiktās šaubas par zāļu riska un ieguvuma pozitīvo samēru ir pamatotas. Zāļu valsts aģentūras tīmekļa vietnē ir pieejami katras vakcīnas ikmēneša drošuma pārskati (*https://www.zva.gov.lv/lv/pacientiem-un-sabiedribai/zales/vakcinas-pret-covid-19/ikmenesa-parskats-par-covid-19-vakcinu-drosumu, aplūkots 2022.gada 7.aprīlī*), no kā secināms, ka zāļu drošums joprojām tiek rūpīgi uzraudzīts.

Pieteikumā norādīts par nepieļaujamību atsaukties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021.gada 8.aprīļa spriedumu apvienotajā lietā Nr.47621/13 „Vavrička un citi pret Čehiju", jo lieta attiecoties uz standarta un rutīnas bērnu vakcīnām pret slimībām, kas ir labi pazīstamas un zināmas medicīnas zinātnē, bet ne uz vakcīnām, kurām ir izsniegta viena gada tirdzniecības atļauja ar nosacījumiem. Tiesas vērtējumā šis pieteikumā ietvertais iebildums nav atzīstams par pamatotu, jo saskaņā ar minētā sprieduma 274.punktā norādīto Eiropas Cilvēktiesību tiesa jau ir atzinusi, ka veselības aprūpes politikas jautājumi principā iekļaujas nacionālo iestāžu rīcības brīvības robežās, jo tās ir vislabākajā situācijā, lai novērtētu prioritātes, resursu izmantošanu un sociālās vajadzības. Konkrētajā situācijā neatliekamā sociālā vajadzība ir nesalīdzināmi lielāka, tāpēc arī iespējas paredzēt obligātu vakcināciju ir plašākas.

Pieteikumā nav norādīts uz kādiem īpašiem apstākļiem, kuru rezultātā varētu tikt apdraudēta tieši pieteicēja veselība. Tomēr ir būtiski, ka atbilstoši noteikumu Nr.662 219.punktā noteiktajam, ja personai ir objektīvs ar veselību saistīts iemesls atlikt vakcināciju pret Covid-19 uz noteiktu laiku, klīniskās universitātes slimnīcas speciālists var sniegt atzinumu par nepieciešamību atlikt personas vakcināciju pret Covid-19, norādot termiņu, līdz kuram vakcinācija jāatliek. Ja nepieciešams, var sasaukt klīniskās universitātes slimnīcas speciālistu konsīliju, lai sniegtu atzinumu par vakcinācijas atlikšanu un termiņu, līdz kuram vakcinācija jāatliek. Līdz ar to tiesību normās ir paredzēts mehānisms, lai noskaidrotu, vai konkrētā gadījumā personai ir objektīvs ar veselību saistīts iemesls atlikt vakcināciju.

Turklāt tiesību normās ir paredzēts kompensācijas mehānisms. Pirmkārt, noteikumu Nr.662 216.punktā noteikts, ka visus izdevumus, kas saistīti ar Covid-19 vakcināciju, tās organizēšanu, pārraudzību un kontroli, vakcīnu iegādi, medicīniskās dokumentācijas noformēšanu, vakcīnu ievadīšanu, kā arī ar vakcinācijas izraisīto komplikāciju (blakusparādību) ārstēšanu, finansē no valsts pamatbudžeta. Otrkārt, Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 49.^{7}panta pirmajā daļā (*lietas izskatīšanas brīdī spēkā esošajā redakcijā*) ir noteikts, ka Ministru kabinets atbilstoši Ārstniecības riska fonda atlīdzības izmaksas principiem un apmēriem nosaka kompensācijas piešķiršanas un izmaksas kārtību, ja vakcinācijas pret Covid-19 infekciju izraisīto blakusparādību dēļ nodarīts smags vai vidēji smags kaitējums pacienta veselībai vai dzīvībai, kā arī kārtību, kādā atlīdzina ar ārstniecību saistītos izdevumus, ja tā bijusi nepieciešama, lai novērstu vai mazinātu nodarītā smagā vai vidēji smagā kaitējuma sekas.

[17] Ievērojot minēto, tiesa secina, ka Ministru kabineta rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunktā noteiktais pienākums vakcinēties ir noteikts saskaņā ar likumu, tam ir leģitīms mērķis – neatliekama sociāla vajadzība aizsargāt citu cilvēku tiesības – sabiedrības epidemioloģiskās drošības aizsardzība, kas saistās ar infekcijas izplatības ierobežošanu, vienlaikus sabiedrības interesēs nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, un tas ir samērīgs.

[18] Pieteicējs norāda uz Satversmes 91.panta pārkāpumu, jo publiskajā sektorā nodarbinātie tiek diskriminēti un bez objektīva pamatojuma nostādīti nelabvēlīgākā stāvoklī nekā privātajā sektorā nodarbinātie.

Satversmes 91.pants noteic: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas." Tajā ir ietverti divi savstarpēji cieši saistīti principi: vienlīdzības princips – pirmajā teikumā – un diskriminācijas aizlieguma princips – otrajā teikumā (*sk. Satversmes tiesas 2005.gada 14.septembra sprieduma lietā Nr.2005-02-0106 9.punktu*).

Vienlīdzības princips liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2001.gada 3.aprīļa sprieduma lietā Nr.2000-07-0409 secinājumu daļas 1.punktu un 2008.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr.2008-37-03 7.punktu*).

Savukārt diskriminācijas aizlieguma principa funkcija ir noteiktos gadījumos ierobežot atšķirīgās attieksmes attaisnojumu abās salīdzināmajās situācijās. Tas aizliedz atšķirīgu attieksmi nevis vispār, bet gan tikai nedaudzos, stingri definētos gadījumos, kad atšķirība pamatojas uz aizliegtajiem kritērijiem (*Briede J., Levits E. Administratīvā procesa likuma 6.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 135.lpp.*). Ja atšķirīgā attieksme pamatota ar kādu no kritērijiem, kas iekļauti diskriminācijas aizliegumā, tad atšķirīgās attieksmes attaisnojums vai nu vispār nav iespējams, vai arī tas ir iespējams tikai izņēmuma gadījumā. Ja atšķirīgā attieksme balstās uz jebkuru citu kritēriju, tad pietiek pamatot, ka tai ir saprātīgi iemesli, ka tai ir leģitīms mērķis un ka tā ir samērīga (*Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 98.lpp.*).

No lietas apstākļiem neizriet, ka pieteicēja tiesības ir ierobežotas, pamatojoties uz kādu aizliegto kritēriju (nedz vakcinācija, nedz personas nodarbinātība valsts vai pašvaldības institūcijā par tādu nav uzskatāma). Līdz ar to pieteicēja norādītie apsvērumi ir vērtējami vienlīdzības principa, nevis diskriminācijas aizlieguma principa kontekstā. Tiesa iepriekš ir vērtējusi valsts un pašvaldību institūcijās strādājošo darba specifiku, kā arī konkrētā ierobežojuma mērķi un atbilstību, secinot, ka šo personu pienākums vakcinēties ir samērīgs.

Turklāt jāņem arī vērā, ka sākotnēji uz pārējiem darba devējiem attiecās rīkojuma Nr.720 5.7.apakšpunkts (*vēlāk tika svītrots*), kas paredzēja, ka darba devējs, veicot tiesību normā noteikto izvērtējumu, pieprasa, lai darbiniekam (amatpersonai) būtu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts: 1) ja darbinieks (amatpersona) darba (amata) pienākumu pildīšanas laikā ir tiešā saskarsmē ar klientiem, nonāk fiziskā kontaktā vai ilgstoši atrodas tuvāk par diviem metriem no klienta vai vairāki darbinieki (amatpersonas) darba (amata) pienākumus veic ilgstošā savstarpējā saskarsmē, nonāk fiziskā kontaktā vai ilgstoši atrodas tuvāk par diviem metriem; 2) ja darbiniekam (amatpersonai) ir paaugstinātas iespējas inficēties, atrodoties tiešā saskarsmē un kontaktējoties ar lielu skaitu personu, kuru veselības stāvoklis nav zināms; 3) ja darbinieka (amatpersonas) klātienes darba (amata) pienākumi ir kritiski svarīgi sabiedrībai, kā arī uzņēmuma vai iestādes darbības nepārtrauktības nodrošināšanai. Atbilstoši rīkojuma Nr.720 5.7.^{1}apakšpunktā noteiktajam (*redakcijā no 2021.gada 20.oktobra līdz 2022.gada 17.janvārim*) no 2021.gada 15.decembra darbiniekiem, tostarp brīvprātīgajiem un personām ar ārpakalpojuma līgumiem, kuri nav minēti šā rīkojuma 5.7.apakšpunktā un kuri veic darba pienākumus klātienē, nepieciešams vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts. Savukārt atbilstoši rīkojuma Nr.720 5.7.^{1}apakšpunktā noteiktajam (*redakcijā no 2022.gada 18.janvāra*) darbiniekiem, tai skaitā brīvprātīgajiem un personām ar ārpakalpojuma līgumiem, kuri nav minēti šā rīkojuma 5.3.apakšpunktā un kuri veic darba pienākumus klātienē, nepieciešams uzrādīt primārās vakcinācijas, balstvakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu.

Tādējādi atbilstošs sertifikāts tika prasīts plašākam personu lokam nekā tikai valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām.

Lai arī privātajā sektorā vispārīgi ir pieļauta iespēja strādāt attālināti, kamēr publiskajā sektorā šajos jautājumos rīcības brīvības nav, šāda atšķirība, kā jau minēts iepriekš, ir attaisnojama ar mērķi nodrošināt svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, kas panākams vien stimulējot attiecīgajā sektorā nodarbinātos vakcinēties. Šai sakarā ir būtiski arī tas, ka publiskajā sektorā atalgojums tiek maksāts no publiskajiem līdzekļiem. Publisko līdzekļu avots ir sabiedrība. Tādēļ no publisko līdzekļu saņēmējiem var tikt prasīta rīcība sabiedrības labā. Tas izriet no šo saņēmēju atbildības sabiedrības priekšā.

[19] Pieteicējs pieteikumā atsaucas uz Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas 2021.gada 27.janvāra rezolūcijas Nr.2361 (2021) „Covid-19 vakcīnas: ētiskie, tiesiskie un praktiskie apsvērumi" 7.3.1. un 7.3.2.apakšpunktu. Tomēr tiesa atzīst, ka minētā rezolūcija ietver vispārīgus principus un nav juridiski saistoša. Tāpat jāņem vērā, ka pārsūdzētā rīkojuma izdošanas brīdī bija ir aktuāls vīrusa Delta variants, kas atzīts par īpaši lipīgu, tāpēc vakcinācijai bija būtiskāka nozīme, un valstis, izvērtējot faktisko situāciju, varēja noteikt efektīvākos līdzekļus, lai aizsargātu sabiedrības veselību.

[20] Pieteicējs, atsaucoties uz Eiropas Padomes Bioētikas komisijas 2021.gada 4.maija paziņojumu par cilvēktiesību apsvērumiem attiecībā uz „vakcīnu pasēm" un līdzīgiem dokumentiem, norāda, ka vakcinācijas un pārslimošanas sertifikātu izmantošana nemedicīniskiem nolūkiem, neparedzot arī citas alternatīvas, raisa nopietnus cilvēktiesību jautājumus, it īpaši gadījumos, kad ir runa par ekskluzīvu piekļuvi pakalpojumiem un citām jomām.

Paziņojuma mērķis ir akcentēt nepieciešamību īpaši aizsargāt fundamentālās cilvēktiesības un pamatbrīvības vakcinācijas sertifikātu un līdzīgu dokumentu kontekstā. Tādēļ paziņojumā minētas tās jomas, kurās ir saskatāmi īpaši riski no cilvēktiesību viedokļa, un principi, kas ir ņemami vērā, paredzot vakcinācijas sertifikātu izmantošanu nemedicīniskiem mērķiem.

Tomēr jāņem vērā, ka šis paziņojums nav juridiski saistošs, turklāt no tā satura neizriet aizliegums izmantot vakcinācijas sertifikātu nemedicīniskiem mērķiem.

Tātad paziņojumā minētie aspekti var tikt apsvērti, vērtējot, vai ar rīkojumu noteiktais ierobežojums ir attaisnojams, tomēr neviens no paziņojumā minētajiem apstākļiem nav tāds, kas kategoriski izslēgtu iespēju noteikt pienākumu vakcinēties atsevišķām sabiedrības grupām.

[21] Pieteikumā ir arī atsauce uz Regulu 2021/953. Tomēr šī regula attiecas uz brīvu pārvietošanos, nevis ierobežo valstu tiesības nacionālā līmenī lemt par pasākumiem infekcijas izplatības ierobežošanai.

[22] Rezumējot: Ministru kabineta rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunkts ir atzīstams par tiesisku.

Pieteicējs nav norādījis uz kādiem ārkārtējiem vai netipiskiem apstākļiem, kuru dēļ attiecībā uz pieteicēju nebūtu bijis piemērojams Ministru kabineta rīkojuma Nr.720 5.3.apakšpunkts. Pieteicēja atstādināšana un tai sekojošs ienākumu zudums nav uzskatāms par īpašu apstākli, bet gan par sekām, kas iestājās pieteicēja izvēles rezultātā, neveicot vakcināciju pret Covid-19.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251.pantu un 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Ministru kabineta 2021.gada 9.oktobra rīkojuma Nr.720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 5.3.apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A. Putniņa